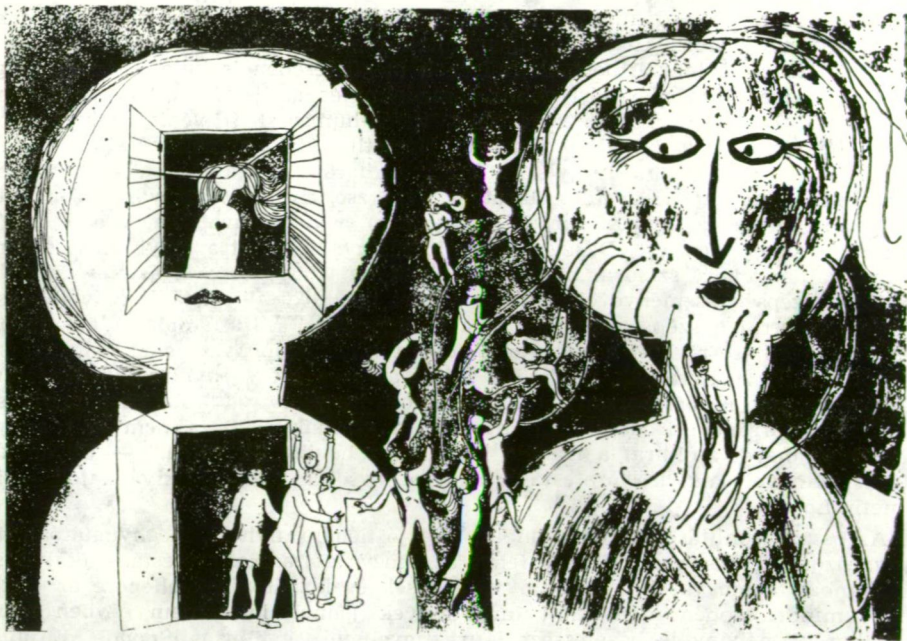

Molnár Albert halála után évtizedekig, Gyöngyösi István jelentkezéséig, nincs kálvinista költő. S ugyanígy a prózában az országbíró Ecsedi Báthori István elmékedései, meditációi sem találnak folytatásra.

Molnár Albert 1630-ban megjelent *Discursus de summo bono* (Az legfőbb jóról, melyre a világ mindenkoron serényen és valóban vágyik) című művében van egy nagyon fontos és izgalmas mondat: aki „az Summum bonumot az melyet az urak kegyelmében keresett, meg nem szerezheti; ... az urak kedvében, gratiájában semmi igaz, teljességes, sem állandó nincs semmi, és bódog életet, s igaz örömet sem adhat.” Heltai egyik meséjében pedig ezt olvashatjuk: nem jó „az urakkal egy tálból cseresznyét enni, mert ottan a magokat kezdik homlokodra löveldözni”. Mindkét idézetből ugyanazt az antifeudális hangot halljuk, az évfordulók véletlen egybeesésén kívül — többek között — ez is összeköti, a régi magyar irodalom ugyanazon haladó vonulatába állítja Heltai Gáspárt és Szenci Molnár Albertet. Rájuk emlékezve idézzük ismét Illyés Gyulát:

„Övék az érdem, kiket sem a máglya / nem riaszthatott vissza, sem a gálya — / sem harcaik bukása, / a léptenként fölmeredő »hiába!« / Látták, vagy nem a céljuk, / azt jól látták, hogy nincs visszafelé út / a múlt, ahogy füst-vetve összemollott, / úgy lökte őket, mint lópor az ólmot: / előre! és ők vállalták e sorsot —”

OLASZ SÁNDOR

KOPACZ MÁRIA GRAFIKÁJA